

مالیات بر رمزارزها: مطالعه تطبیقی ایران و اروپا

نوید رهبر*
محمدرضا افشاری**

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۰۶ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۲/۰۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۴/۰۷

چکیده

با گسترش روزافزون فعالیت‌های رمزارزی در حوزه‌های معامله‌گری، سرمایه‌گذاری، استخراج و پرداخت، مالیات‌گذاری بر این دارایی‌های دیجیتال به یکی از چالش‌های اساسی سیاست‌گذاری مالی در سطح جهانی تبدیل شده است. ماهیت غیرمتمرکز رمزارزها، ناشناس بودن نسبی تراکنش‌ها و امکان جابه‌جایی سریع فرامرزی، کارایی نظام‌های مالیاتی سنتی را با تردید مواجه ساخته است. درحالی‌که بسیاری از کشورها به‌ویژه در اروپا اقدام به تدوین چارچوب‌های مشخص مالیاتی برای رمزارزها کرده‌اند، وضعیت حقوقی و مالیاتی این دارایی‌ها در ایران همچنان با ابهام جدی روبه‌رو است. بررسی تطبیقی نظام‌های مالیاتی کشورهای اروپایی مانند آلمان، فرانسه، اسپانیا و انگلستان نشان می‌دهد که رمزارزها عموماً به‌عنوان دارایی مالی شناخته شده و مشمول مالیات بر درآمد یا سود سرمایه‌اند، هرچند تفاوت‌هایی در نحوه اجرا وجود دارد؛ ازجمله معافیت نگهداری بلندمدت در آلمان یا اعمال مالیات صرفاً در زمان تبدیل به ارز فیات در فرانسه و اسپانیا. همچنین چارچوب DAC8 اتحادیه اروپا نشان‌دهنده تلاش برای استانداردسازی گزارش‌دهی و کاهش فرار مالیاتی است. در مقابل، در ایران مالیات‌ستانی از رمزارزها فاقد مبنای قانونی مستقل و شفاف است و عمدتاً در چارچوب کلی قانون مالیات‌های مستقیم و از طریق کنترل تراکنش‌های بانکی اعمال می‌شود. بخشنامه‌ها و مقررات نهادهای ناظر، به‌ویژه بانک مرکزی، بیشتر ناظر بر سامان‌دهی صرافی‌ها و پیشگیری از جرائم مالی است تا ایجاد یک نظام مالیاتی منسجم. این خلأ قانونی موجب افزایش عدم شفافیت، تشدید فرار مالیاتی و کاهش امنیت سرمایه‌گذاری شده است. مقاله حاضر پیشنهاد می‌کند ایران با بهره‌گیری از تجارب اروپایی، چارچوبی اختصاصی و شفاف برای مالیات‌گذاری رمزارزها تدوین کند.

کلیدواژه‌گان:

رمزارز، مالیات بر سود سرمایه، گزارش‌دهی مالیاتی، فرار مالیاتی، سیاست‌گذاری مالیاتی.

* استادیار، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

n_rahbar@sbu.ac.ir

** دانش‌آموخته کارشناس ارشد، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

Copyright: ©2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقدمه

مالیات‌گذاری بر رمزارزها بر دو رکن اساسی استوار است: نظام گزارش‌دهی کارآمد برای شناسایی و رهگیری تراکنش‌ها و تدوین مقررات مالیاتی دقیق که تعادلی میان حمایت از نوآوری و جلوگیری از فرار مالیاتی برقرار کند. از آنجاکه بلاک‌چین ماهیتی غیرمتمرکز دارد و مالکان دارایی‌های رمزارزی به راحتی قابل شناسایی نیستند، رهگیری و گزارش‌دهی مالیاتی این تراکنش‌ها چالش‌برانگیز است. در بسیاری از کشورها، الزام صرافی‌ها به ارائه گزارش‌های مالیاتی و اجرای سیاست‌های شناخت مشتری^۱ و مقابله با پول‌شویی^۲ برای افزایش شفافیت مالیاتی اجرا شده است. در ایران نیز، الزام گزارش‌دهی تراکنش‌های کلان رمزارزی و ایجاد سازوکارهای خوداظهاری می‌تواند گامی مهم در جهت شفافیت مالیاتی باشد.

چارچوب‌های مالیاتی رمزارزها باید به گونه‌ای تنظیم شوند که ضمن جلوگیری از فرار مالیاتی، مانع خروج سرمایه یا گسترش بازارهای غیررسمی نشوند. سخت‌گیری بیش‌ازحد می‌تواند رشد این حوزه را محدود کند، درحالی‌که نبود مقررات شفاف، زمینه سوءاستفاده را فراهم می‌سازد. از این رو، پوشش جامع فعالیت‌های رمزارزی، از جمله معاملات، ماینینگ و استیکینگ، ضروری است.

تحقق این هدف مستلزم هماهنگی میان نهادهای سیاست‌گذار و توسعه سازوکارهای نظارتی کارآمد، از جمله بهره‌گیری از تحلیل داده‌ها برای شناسایی فعالیت‌های مشکوک است. در نهایت، مالیات بر رمزارزها باید با رعایت اصل بی‌طرفی مالیاتی و براساس ماهیت فعالیت‌ها طراحی شود تا ضمن حفظ کارایی نظام مالیاتی، از نوآوری نیز حمایت شود.

با ورود جهان به عصر دیجیتال، رمزارزها دیگر تنها یک روند گذرا^۳ محسوب نمی‌شوند، بلکه به عنوان ابزارهای مالی^۴ نوین، نقش مهمی در تحول درک عمومی از پول، ثروت و تجارت ایفا می‌کنند. از زمان استخراج اولین بیت‌کوین در سال ۲۰۰۹، ارزشهای دیجیتال به پیش‌تازان فناوری مالی تبدیل شده و نظام‌های اقتصادی و مالی جهانی را تحت تأثیر قرار داده‌اند.

هجوم سرمایه‌های عظیم به بازار رمزارزها و رشد سریع ارزش این دارایی‌ها، ضرورت وضع مالیات بر آنها را برای دولت‌ها دوچندان کرده است. در زمان نگارش این متن، ارزش کل بازار رمزارزها بیش از سه

1. Know Your Customer.
2. Anti-Money Laundering.
3. Temporary Trend.
4. Financial Instrument.

تریلیون دلار آمریکا برآورد شده است^۱ که این امر نشان می‌دهد مالیات‌گذاری بر این دارایی‌ها نه تنها یک فرصت مالی، بلکه یک ابزار مهم برای ثبات اقتصادی کشورها محسوب می‌شود. دولت‌ها نه تنها به درآمد بالقوه مالیات بر رمزارزها توجه دارند، بلکه این مالیات‌گذاری می‌تواند به عنوان یک ابزار نظارتی برای کنترل فعالیت‌های مالی در این بازار عمل کند.

باتوجه به رشد سریع استفاده از رمزارزها و ادغام آنها در سیستم‌های پرداخت متعارف، تعداد رویدادهای مشمول مالیات افزایش یافته است. مالیات بر رمزارزها نه تنها درآمدهای دولت را افزایش و کسری بودجه را کاهش می‌دهد، بلکه به عنوان ابزاری برای تنظیم بازار و کنترل فعالیت‌های غیرقانونی نیز عمل می‌کند. درحالی که ماهیت غیرمتمرکز رمزارزها چالشی برای دولت‌ها ایجاد کرده است، اما تلاقی این دارایی‌ها با سیستم مالی سنتی (به ویژه در نقاطی که تبدیل رمزارز به ارزهای فیات^۲ صورت می‌گیرد) فرصتی را برای نظارت و دریافت مالیات فراهم می‌آورد.

این پژوهش با رویکردی توصیفی-تحلیلی و تطبیقی، به بررسی سیاست‌های مالیاتی رمزارزها در ایران و کشورهای منتخب اروپایی می‌پردازد. تمرکز اصلی مقاله بر دو بعد «قواعد ماهوی مالیات‌گذاری» و «سازوکارهای گزارش‌دهی و اجرای مالیات» است. نوآوری این مقاله در تلفیق این دو بُعد تحلیلی و ارائه چارچوبی پیشنهادی برای نظام مالیاتی ایران با بهره‌گیری از تجارب تطبیقی است. در این راستا، تلاش شده است تا با تحلیل رویدادهای مشمول مالیات، نحوه محاسبه درآمد و الزامات گزارش‌دهی، تصویری منسجم از وضعیت موجود و مسیرهای اصلاحی ارائه شود.

ساختار مقاله به این صورت است که ابتدا ادبیات موضوع و چارچوب تحلیلی پژوهش ارائه می‌شود، سپس وضعیت مالیات‌گذاری رمزارزها در ایران و کشورهای منتخب اروپایی بررسی تطبیقی می‌شود و در نهایت، پیشنهادهایی برای طراحی یک نظام مالیاتی شفاف و کارآمد در ایران ارائه می‌شود.

۱. پیشینه پژوهش

مطالعات داخلی در حوزه رمزارزها عمدتاً بر ابعاد حقوقی و تنظیم‌گری تمرکز داشته‌اند. ساورایی^۳ (۱۴۰۱) با بررسی ماهیت حقوقی رمزارزها، بر ابهام مفهومی و چالش‌های شناسایی آنها در نظام حقوقی

۱. <https://coinmarketcap.com/charts/>

۲. Fiat Currency

۳. ساورایی، پرویز، «شناخت رمزارز و چالش‌های پیش‌روی نظام‌های حقوقی»، فصلنامه تحقیقات حقوقی، د. ۲۵، (ویژه‌نامه حقوق و فناوری)، ۱۴۰۱، صص. ۱۱۳-۱۴۲.

ایران تأکید می‌کند. در حوزه مالیاتی، پروین و الهیاری فرد^۱ (۱۴۰۳) با تحلیل رویکرد اتحادیه اروپا، نشان می‌دهند که تمرکز سیاست‌گذاران بر فعالیت‌های سوداگری است، هرچند چالش‌هایی نظیر ناشناس بودن و دشواری ارزش‌گذاری همچنان پابرجاست. همچنین، عرفی و همکاران^۲ (۱۴۰۴) با بررسی فرار مالیاتی در بستر رمزارزها، نبود نظارت مؤثر و شفافیت را از عوامل اصلی این پدیده می‌دانند. گزارش‌های سیاستی داخلی نظیر گزارش سازمان امور مالیاتی با عنوان «مبانی نظری مالیات‌ستانی از رمزارزها و تجارب کشورها»^۳ نیز بر چالش‌های مشترکی نظیر شناسایی مؤدیان، تعیین رویدادهای مشمول مالیات و مقابله با فرار مالیاتی تأکید دارند. باوجوداین، ادبیات موجود با چند خلأ اساسی مواجه است: فقدان تحلیل تطبیقی جامع؛ عدم توجه هم‌زمان به قواعد ماهوی مالیات و سازوکارهای گزارش‌دهی؛ نبود چارچوب پیشنهادی منسجم برای ایران. بر این اساس، پژوهش حاضر با رویکردی تطبیقی، به دنبال ارائه چارچوبی منسجم برای مالیات‌گذاری رمزارزها در ایران است.

۲. مبانی وضع مالیات بر رمزارزها

۲.۱. مبانی فنی رمزارزها

با ظهور بیت‌کوین در سال ۲۰۰۹، تحولی اساسی در اقتصاد دیجیتال و سیستم‌های مالی غیرمتمرکز ایجاد شد. این رمزارز که توسط ساتوشی ناکاموتو معرفی شد، نخستین سیستم پولی غیرمتمرکز مبتنی بر فناوری بلاک‌چین بود که امکان انجام تراکنش‌های همتا به همتا^۴ بدون نیاز به واسطه‌هایی مانند بانک‌ها را فراهم کرد.^۵ ویژگی‌های اصلی بیت‌کوین، مانند عدم تمرکز، امنیت بالا، شفافیت و مقاومت در برابر کنترل‌های دولتی، آن را به یک جایگزین برای سیستم‌های مالی سنتی تبدیل کرد. با این حال، بیت‌کوین محدودیت‌هایی دارد؛ از جمله نوسانات شدید قیمتی، مقیاس‌پذیری پایین و مصرف بالای انرژی. همین

۱. الهیاری فرد، علی و خیرالله پروین، «تنظیم‌گری مالیات بر ارزش افزوده و سوداگری رمزارزها در اتحادیه اروپا»، مجله حقوقی دادگستری، د. ۸۸، ش. ۱۲۶، ۱۴۰۳، صص. ۱۳۹-۱۶۵.

۲. عرفی، مسعود، مهدی عرفی و احمد پورابراهیم، «ارزیابی فرار مالیاتی از طریق داد و ستد رمزارزها در فقه و حقوق ایران»، پژوهش‌های حقوقی، ۱۴۰۴، مقاله الکترونیکی e231830.

3. https://taxresearch.ir/rdsm_report.php?slc_lang=fa&sid=1&mod=report_profile&rep_id=339&rds_id (Accessed: February 25, 2026).

4. Peer to peer.

5. Thomas Jeegers, Understanding Crypto Fundamentals: Value Investing in Cryptoassets and Management of Underlying Risks, Apress, 2023, p. 76.

چالش‌ها، زمینه‌ساز توسعه رمزارزهای جایگزین^۱ (آلت‌کوین‌ها) شد که با هدف اصلاح نقاط ضعف بیت‌کوین و ارائه نوآوری‌های جدید در حوزه فناوری بلاک‌چین طراحی شدند.^۲

۲.۲. آلت‌کوین‌ها و نوآوری‌های رمزارزی

با گسترش پذیرش بیت‌کوین در سال ۲۰۱۳، تعداد آلت‌کوین‌ها به‌طور قابل‌توجهی افزایش یافت. هرچند بسیاری از این رمزارزها صرفاً یک کپی از بیت‌کوین نبودند، برخی نوآوری‌ها نیز در آنها به چشم می‌خورد.^۳ برخی از این رمزارزها، مانند لایت‌کوین، الگوریتم هشینگ متفاوتی دارند و زمان تولید بلاک آنها سریع‌تر از بیت‌کوین است.^۴ در حال حاضر، هزاران آلت‌کوین در بازار وجود دارد، اما فقط تعداد محدودی از آنها موفق به حفظ جایگاه خود شده‌اند. معمولاً معیارهای مختلفی برای سنجش موفقیت یک رمزارز وجود دارد، از جمله ارزش بازار،^۵ حجم معاملات،^۶ میزان فعالیت شبکه بلاک‌چین و حضور در صرافی‌ها.

در زمینه مالیات بر رمزارزها، اشاره به رمزارزهای خصوصی از جمله مونرو^۷ و زی‌کش^۸ از این بابت که رهگیری تراکنش‌های بلاک‌چین را با استفاده از مکانیسم اثبات دانش صفر^۹ حفاظت کرده^{۱۰} و مقدار رمزارز، آدرس گیرنده و آدرس فرستنده مخفی است، حائز اهمیت است.^{۱۱}

1. Alt Coin.

2. George Cornel Dumitrescu, 2017. Bitcoin: A Brief Analysis of the Advantages and Disadvantages, Global Economic Observer, vol. 5, Issue 2, p. 71. Available at: http://www.globeco.ro/wp-content/uploads/vol/split/vol_5_no_2/geo_2017_vol5_no2_art_008.pdf (Accessed: October 12, 2024).

3. Namztohoto, Haraši. "Myth, Machinery and Cryptocoin Avarice." Wizzion, 2013, p. 5. Available at: <https://wizzion.com/data/80.cryptocoin-avarice.pdf> (Accessed: October 13, 2024).

4. Miglietti, Cynthia, et al. "Bitcoin, Litecoin, and the Euro: An Annualized Volatility Analysis", *Studies in Economics and Finance*, Vol. 37, No. 2, 2019, p. 230. Available at: https://www.researchgate.net/profile/Cynthia-Miglietti/publication/334425756_Bitcoin_Litecoin_and_the_Euro_an_annualized_volatility_analysis/links/619ab53ad7d1af224b15ed96/Bitcoin-Litecoin-and-the-Euro-an-annualized-volatility-analysis.pdf (Accessed: October 13, 2024).

5. Market Cap.

6. Trading Volume.

7. Monero.

8. Z Cash.

9. Zero-Knowledge Proof.

10. Zhang, Zongyang, Weihang Li, Haitao Liu, and Jianwei Liu. "A Refined Analysis of Zcash Anonymity." *IEEE Access*, Vol. 8, 2020, pp. 31845–31853. Available at: <https://ieeexplore.ieee.org/iel7/6287639/6514899/08993834.pdf> (Accessed: October 17, 2024).

11. Li, Yannan, Guomin Yang, Willy Susilo, Yong Yu, Man Ho Au and Dongxi Liu, "Traceable Monero: Anonymous Cryptocurrency with Enhanced Accountability," *IEEE Transactions on Dependable and Secure Computing*, vol. 18, no. 2, 2021, pp. 679–691, p. 679.

۲.۳. استخراج رمزارز و مکانیسم اجماع

مکانیسم اجماع به فرایند توافق و اعتبارسنجی تراکنش‌ها در یک شبکه غیرمتمرکز گفته می‌شود. این مکانیسم‌ها، اساس عملکرد بلاک‌چین‌ها هستند و امکان ثبت غیرقابل تغییر تراکنش‌ها بدون نیاز به نهادهای مرکزی را فراهم می‌کنند.^۱ دو مکانیسم اجماع اصلی در دنیای رمزارزها، اثبات کار^۲ و اثبات سهام^۳ هستند. اثبات کار، اولین مکانیسم اجماع در بلاک‌چین بود که توسط بیت‌کوین معرفی شد. در این مکانیسم، ماینرها (استخراج‌کنندگان) برای تأیید تراکنش‌ها، باید یک مسئله رمزنگاری پیچیده را حل کنند.^۴ این فرایند که نیازمند توان محاسباتی بالا و مصرف انرژی زیاد است، امنیت شبکه را تضمین و از حملات سایبری جلوگیری می‌کند.^۵ اثبات سهام، جایگزینی برای اثبات کار است که در رمزارزهای جدیدتری مانند اتریوم^۶، کاردانو و سولانا استفاده شده است. در این روش، شرکت‌کنندگان با قفل کردن^۷ مقدار مشخصی از دارایی خود، حق تأیید تراکنش‌ها و ایجاد بلاک‌های جدید را به دست می‌آورند.^۸

۲.۴. هاردفورک و ایردراپ

علاوه بر سازوکارهای اجماع، برخی رویدادهای خاص در بلاک‌چین می‌توانند بر ارزش و مالیات‌پذیری رمزارزها تأثیر بگذارند.

هاردفورک یک تغییر اساسی در پروتکل بلاک‌چین است که باعث ایجاد دو نسخه متفاوت از یک رمزارز می‌شود، مانند هاردفورک بیت‌کوین که به پیدایش بیت‌کوین کش منجر شد.^۹ در چنین رویدادهایی، دارندگان توکن در بلاک‌چین اصلی، معمولاً توکن‌های جدیدی در فورک جدید نیز دریافت می‌کنند.^{۱۰}

1. Lashkari, Bahareh, and Petr Musilek. "A Comprehensive Review of Blockchain Consensus Mechanisms." *IEEE Access*, vol. 9, 2021. pp. 43620-43652.

2. Proof of Work.

3. Proof of Stake.

۴. گفتنی است که علاوه بر سازوکارهای ذکر شده، سازوکارهای دیگری از جمله اثبات سهام نمایندگی‌شده (Delegated Proof of Stake)، اثبات اعتبار (Proof of Authority)، اثبات سوزاندن (Proof of Burn)، اثبات فضا / اثبات ظرفیت (Proof of Space / Proof of Capacity)، اثبات زمان سپری‌شده (Proof of Elapsed Time)، اثبات فعالیت (Proof of Activity)، اثبات اهمیت (Proof of Importance)، اثبات سهام با رأی‌گیری (Proof of Stake with Voting) نیز وجود دارند که به مراتب کاربرد کمتری نسبت به سازوکار اثبات سهام و اثبات کار دارند.

5. Sheikh, Husnara, et al. "Proof-of-Work vs Proof-of-Stake: A Comparative Analysis and an Approach to Blockchain Consensus Mechanism." *International Journal for Research in Applied Science & Engineering Technology*, Vol. 6, No. 12, 2018, p. 786. Available at: <https://www.academia.edu/download/77515623/PoSvsPoW.pdf> (Accessed: October 14, 2024).

6. *Ibid.*, p. 787.

7. Locking up.

8. *Ibid.*

9. Webb, Nick. "A Fork in the Blockchain: Income Tax and the Bitcoin/Bitcoin Cash Hard Fork." *North Carolina Journal of Law & Technology*, Vol. 19, No. 4, 2018, p. 291. Available at: <https://scholarship.law.unc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1361&context=ncjolt> (Accessed: October 14, 2024).

10. *Ibid.*, p. 289.

ایردراپ یک روش بازاریابی است که طی آن، توکن‌های رایگان به کیف پول کاربران ارسال می‌شود تا آگاهی از پروژه‌های رمزارزی جدید افزایش یابد.^۱ هاردفورک‌ها و ایردراپ‌ها از نظر مالیاتی مورد توجه قرار گرفته‌اند، چراکه در بسیاری از کشورها، دریافت توکن جدید می‌تواند مشمول مالیات باشد که در ادامه این پژوهش مورد بررسی قرار خواهند گرفت.

۳. نظام مالیاتی رمزارزها در حقوق ایران

۳.۱. جایگاه رمزارزها در نظام مالیاتی ایران

طبقه‌بندی مالیاتی رمزارزها در ایران تابع نوع فعالیت مؤدی است و نمی‌توان رژیم مالیاتی واحدی برای آن در نظر گرفت. معاملات مستمر رمزارزی می‌تواند فعالیت تجاری تلقی شده و مشمول مالیات بر درآمد مشاغل شود، درحالی‌که نگهداری بلندمدت به‌عنوان عایدی سرمایه ارزیابی می‌گردد. همچنین، درآمد حاصل از استخراج رمزارزها به‌عنوان فعالیتی تولیدی، مشابه کسب‌وکارهای صنعتی مشمول مالیات بوده و مستلزم گزارش‌دهی به سازمان امور مالیاتی است، هرچند در برخی نظام‌ها مشوق‌ها یا نرخ‌های ترجیحی اعمال می‌شود.

نحوه استفاده از رمزارزها نیز بر مالیات‌پذیری آنها تأثیرگذار است. برای مثال، اگر فردی در ازای ارائه کالا یا خدمات رمزارز دریافت کند، این درآمد ممکن است به‌عنوان درآمد شغلی تلقی شود و مشمول مالیات بر درآمد عادی باشد. در برخی نظام‌های مالیاتی، مبادله رمزارز با کالاها یا سایر رمزارزها به‌عنوان یک رویداد مشمول مالیات شناخته می‌شود و سود یا زیان حاصل از این مبادلات باید ثبت و گزارش شود. نحوه طبقه‌بندی مالیاتی درآمدهای رمزارزی تا حد زیادی به زمینه فعالیت و نوع استفاده از این دارایی‌های دیجیتال بستگی دارد.^۲

باتوجه به نبود قوانین شفاف و جامع در حوزه مالیات رمزارزها در ایران، نظام مالیاتی کشور همچنان در حال بررسی نحوه اعمال مقررات مالیاتی در این زمینه است. در حال حاضر، مبنای مالیات‌ستانی رمزارزها عمدتاً بر اساس قوانین کلی مالیات‌های مستقیم استوار است و اسناد تنظیم‌گری اخیر مانند بخشنامه سامان‌دهی و نظارت بر بازار رمزارزها و چارچوب سیاست‌گذاری بانک مرکزی، در تلاش‌اند تا ضمن

1. 19.Wahby, Riad S., Dan Boneh, Christopher Jeffrey, and Joseph Poon "An Airdrop that Preserves Recipient Privacy" In Financial Cryptography and Data Security, edited by Joseph Bonneau & Nadia Heninger, Lecture Notes in Computer Science, vol. 12059, Cham: Springer International Publishing, 2020, pp. 444-5. https://doi.org/10.1007/978-3-030-51280-4_24

۲. رجبی، ابوالقاسم، «ارز مجازی: قانونگذاری در کشورهای مختلف و پیشنهادهای برای ایران»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۷، ص. ۱۹. قابل دسترسی در:

<https://www.sid.ir/paper/791284/fa#downloadbottom> (Accessed: October 21, 2024).

ایجاد شفافیت بیشتر، راهکارهایی برای تنظیم این حوزه پیشنهاد دهند. از این رو، طراحی یک چارچوب مالیاتی شفاف و اجرایی می‌تواند به افزایش پایبندی مؤدیان به تعهدات مالیاتی و کاهش ریسک‌های مرتبط با فرار مالیاتی در این بخش کمک کند.

در این مبحث ابتدا قواعد عام مالیاتی را ذیل حقوق ایران بر کارکردهای مختلف رمزارز تطبیق خواهیم داد و سپس با ورود در مباحث پیرامون اسناد خاص رمزارزی که در ماه‌های اخیر تنظیم شده‌اند، چشم‌انداز مالیاتی رمزارزها را در افق آتی نظام حقوقی ایران ترسیم خواهیم کرد.

۳.۲. قواعد عام حاکم بر مالیات رمزارزها در حقوق ایران

۳.۲.۱. احتساب مالیات بر رمزارزها براساس نرخ مالیات بر دارایی

نظام مالیاتی ایران در خصوص مالیات‌ستانی از رمزارزها چارچوب مشخصی را در قوانین مالیات‌های مستقیم ارائه نکرده است، اما براساس اصول کلی، درآمدهای حاصل از فعالیت در این حوزه در دو دسته کلی مالیات بر دارایی و مالیات بر درآمد قرار می‌گیرند. مالیات بر دارایی در گذشته شامل مالیات بر املاک و مستغلات بود که در حال حاضر حذف شده و تنها دو دسته مالیات بر ارث و حق تمبرها باقی مانده‌اند. از منظر مالیات بر دارایی، رمزارزهای به ارث رسیده تحت ماده ۱۷ قانون مالیات‌های مستقیم^۱ مشمول مالیات بر ارث خواهند بود، اما چالش اصلی در شناسایی، ارزش‌گذاری و گزارش‌دهی این دارایی‌های دیجیتال است. علاوه بر این تعیین اینکه کدام‌یک از بندهای ماده ۱۷ بر رمزارزها قابل انطباق است، موضوعی قابل بحث است. در بررسی‌های تطبیقی مالیات رمزارزها، که در مباحث آتی به آن پرداخته خواهد شد، به نظر می‌رسد مقایسه رمزارزها با سهام یا سایر انواع اموال موضوع ماده ۱۷ چندان دقیق نباشد. بنابراین، با یک تفسیر عام از وضعیت مالی رمزارزها، می‌توان آنها را مشمول بند یک ماده ۱۷ قانون مالیات‌های مستقیم دانست. این تفسیر، رمزارزها را مشابه سپرده‌های بانکی، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار در نظر گرفته و در نتیجه نرخ مالیات بر ارث آنها سه درصد خواهد بود.

۳.۲.۲. احتساب مالیات فعالیت‌های رمزارزی بر مبنای نرخ مالیات بر درآمد مشاغل

معامله‌گران حرفه‌ای رمزارزها که به صورت مستمر خرید و فروش انجام می‌دهند، مشابه فعالان بازار سرمایه و کسب‌وکارهای تجاری، مشمول مالیات بر درآمد مشاغل (ماده ۹۳ قانون مالیات‌های مستقیم^۲)

۱. قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات ۱۳۹۴، ماده ۱۷.

۲. همان، ماده ۹۳.

خواهند بود. این مالیات پس از کسر هزینه‌های مرتبط با فعالیت، مانند برق، تجهیزات، اجاره محل، کارمزد صرافی‌ها و هزینه‌های امنیتی اعمال می‌شود. نرخ مالیات بر درآمد مشاغل بر اساس جدول ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم^۱ بین ۱۵ تا ۲۵ درصد به صورت تصاعدی تعیین شده است.

شرکت‌ها و اشخاص حقوقی فعال در حوزه رمزارزها که از استخراج، ارائه خدمات مرتبط، ایجاد صرافی‌های رمزارزی یا پلتفرم‌های معاملاتی درآمد دارند، مشمول مالیات ۲۵ درصدی اشخاص حقوقی (ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم^۲) خواهند بود. در صورتی که این شرکت‌ها شامل تخفیف‌ها و معافیت‌های خاص شوند، سازمان امور مالیاتی می‌تواند بررسی‌های لازم را درخصوص آنها انجام دهد.

همچنین، اگر کارفرمایان حقوق و مزایای کارکنان خود را از طریق رمزارز پرداخت کنند، این پرداخت‌ها مشمول مالیات بر درآمد حقوق مطابق ماده ۸۲ قانون مالیات‌های مستقیم^۳ خواهد بود. این بدان معناست که کارفرما موظف است مالیات را بر اساس نرخ تعیین شده برای حقوق کارکنان خود اعمال و پرداخت کند.

۳.۲.۳. احتساب مالیات فعالیت‌های رمزارزی بر مبنای نرخ مالیات بر درآمد اتفاقی

پاداش‌های رمزارزی، ایردراپ‌ها، جوایز ماینینگ و سایر درآمدهای بلاعوض که بدون ارائه خدمات مشخص دریافت می‌شوند، طبق ماده ۱۱۹ قانون مالیات‌های مستقیم، در دسته مالیات بر درآمد اتفاقی قرار می‌گیرند.

این مالیات معمولاً بر دارایی‌هایی اعمال می‌شود که بدون مبادله ارزش یا کار اقتصادی خاصی به فرد اعطا شده‌اند. در نتیجه، دریافت ایردراپ‌های رمزارزی، سودهای حاصل از برنامه‌های وفاداری یا مشوق‌های شبکه‌های بلاک‌چین می‌تواند تحت این عنوان مشمول مالیات بین ۱۵ تا ۲۵ درصد قرار گیرد. در نگاه نخست، تفاوت چندانی بین مالیات بر درآمد اتفاقی و مالیات بر درآمد مشاغل از حیث نرخ مالیاتی وجود ندارد، چراکه ماده ۱۳۱ قانون مالیات‌های مستقیم نرخ مالیاتی یکسانی را برای هر دو نوع درآمد تعیین کرده است. با این حال، از نظر ماهیت، درآمدهای اتفاقی معمولاً بدون انجام فعالیت اقتصادی مستمر به دست می‌آیند، در حالی که درآمدهای مشاغل ناشی از فعالیت‌های اقتصادی مداوم و هدفمندند. این تفاوت در ماهیت، می‌تواند بر نحوه شناسایی درآمد، تکالیف مالیاتی مؤدی و زمان‌بندی پرداخت

۱. همان، ماده ۱۳۱.

۲. همان، ماده ۱۰۵.

۳. همان، ماده ۸۲.

مالیات تأثیرگذار باشد. در نتیجه، اگرچه نرخ مالیاتی مشابه است، نحوه تشخیص و اعمال آن در عمل ممکن است پیامدهای متفاوتی برای فعالان حوزه رمزارز داشته باشد.

یکی از تفاوت‌های اساسی بین مالیات بر درآمد اتفاقی و مالیات بر درآمد مشاغل در نحوه تعیین مبنای مالیات است. طبق ماده ۱۲۰ قانون مالیات‌های مستقیم، درآمد مشمول مالیات اتفاقی برابر با ۱۰۰ درصد درآمد حاصل شده خواهد بود و در صورتی که درآمد به صورت غیرنقدی باشد، ارزش آن براساس بهای روز تحقق درآمد محاسبه خواهد شد.^۱ این معیار محاسباتی برای دارایی‌های مشهود، مانند املاک، رویه‌ای مشخص دارد، اما در مورد دارایی‌های نامشهود و پرنوسانی مانند رمزارزها، چالش‌های خاصی ایجاد می‌کند. به‌ویژه، در مواردی که یک پاداش بلاک یا ایردراپ در زمان دریافت ارزش مشخصی دارد، اما ارزش آن به دلیل نوسانات بازار به سرعت تغییر می‌کند، تعیین بهای روز تحقق درآمد می‌تواند برای مؤدی و سازمان امور مالیاتی کشور مسئله‌ساز باشد.

چالش اصلی در این زمینه نوسانات شدید قیمت رمزارزها است. اگر ارزش رمزارزی که به عنوان ایردراپ یا پاداش دریافت شده است، در لحظه دریافت بالا باشد اما بعداً کاهش یابد، مؤدی همچنان باید مالیات را بر مبنای ارزش اولیه پرداخت کند. این موضوع می‌تواند برای دارندگان رمزارزها مشکلاتی ایجاد کند، به‌ویژه زمانی که دارایی دیجیتال کاهش قیمت شدیدی را تجربه کند.

۳.۲.۴. امکان سنجی برخورداری فعالان حوزه رمزارز از معافیت ماده ۱۴۱

طبق ماده ۱۴۱ قانون مالیات‌های مستقیم، درآمد حاصل از صادرات خدمات، کالاهای غیرنفتی و محصولات کشاورزی مشمول مالیات با نرخ صفر خواهد بود.^۲ این معافیت با هدف تشویق ارزآوری و تقویت بخش‌های مولد اقتصادی اعمال می‌شود. در مورد رمزارزها، اگر فرایند استخراج (ماینینگ) در داخل کشور انجام شود و ارزش حاصل از فروش آن در یک صرافی داخلی به چرخه اقتصادی کشور بازگردد، می‌توان این فعالیت را مشمول نرخ صفر مالیاتی دانست. با این حال، بهره‌مندی از این معافیت مالیاتی نیازمند بررسی دقیق ماهیت رمزارزها و انطباق آن با مفهوم صادرات در نظام مالیاتی کشور است.

فعالیت‌های حوزه رمزارز از منظر تولیدی بودن و ارزش افزوده متفاوتند. استیکینگ با بهبود امنیت و عملکرد شبکه، دارایی جدیدی خلق نمی‌کند و پاداش‌های آن مشابه استخراج نیست؛ بنابراین مشمول

۱. همان، ماده ۱۲۰.

۲. همان، ماده ۱۴۱.

معافیت مالیاتی صادرات نمی‌شود. در مقابل، استخراج با پردازش‌های سنگین و مصرف انرژی واحدهای جدید رمزارز تولید می‌کند و به فرایندهای تولیدی سنتی شباهت دارد. با این حال، تفسیر آن به عنوان صادرات محل اختلاف است، زیرا برخلاف صادرات سنتی، انتقال کالا یا معامله با خریدار خارجی وجود ندارد و پاداش استخراج به صورت غیرمتمرکز از سوی شبکه پرداخت می‌شود، نه مشتری خارجی.

باتوجه به این چالش‌ها، دولت ایران در تصویب‌نامه شماره ۵۸۱۴۴/ت/۵۵۶۳۷-هـ مورخ ۱۳۹۸، مقرراتی برای مدیریت رمزارزهای استخراج‌شده وضع کرده است. براساس این مصوبه، رمزارزهای استخراج‌شده باید صرفاً برای تأمین ارز واردات کشور مورد استفاده قرار گیرند و مبادله آنها از طریق مسیرهای تعیین‌شده بانک مرکزی صورت گیرد. همچنین، سقف مجاز مبادله این رمزارزها برای هر واحد استخراج‌کننده براساس میزان انرژی مصرفی تعیین شده و این میزان به صورت دوره‌ای توسط وزارت نیرو به بانک مرکزی اعلام می‌شود. در نتیجه، استخراج‌کنندگان فقط در صورتی که مطابق این ضوابط عمل کنند، می‌توانند از معافیت‌های مالیاتی برخوردار شوند.^۱

ازسوی دیگر، چنانچه استخراج رمزارز به هر دلیلی از شمول معافیت مالیاتی ماده ۱۴۱ خارج شود، هزینه‌های مرتبط با آن می‌توانند طبق ماده ۱۴۷ قانون مالیات‌های مستقیم، به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی ثبت شوند. هزینه‌هایی نظیر برق مصرفی، خرید و نگهداری تجهیزات ماینینگ، سیستم‌های خنک‌کننده، اجاره محل، حقوق و دستمزد کارکنان مرتبط، هزینه‌های تعمیر و نگهداری تجهیزات، بیمه، و سایر هزینه‌های اجرایی و قانونی می‌توانند در این دسته قرار گیرند. این امر به استخراج‌کنندگان رمزارز امکان می‌دهد که هزینه‌های عملیاتی خود را کاهش داده و از برخی مزایای مالیاتی بهره‌مند شوند.

درمجموع، هرچند استخراج رمزارز می‌تواند از برخی تسهیلات مالیاتی برخوردار شود، اما این معافیت‌ها محدود به رعایت دقیق مقررات تعیین‌شده‌اند. همچنین، باتوجه به ماهیت خاص رمزارزها و وابستگی آنها به بازارهای بین‌المللی، سیاست‌گذاری مالیاتی در این حوزه همچنان نیازمند بررسی‌های تطبیقی و تعیین سازوکارهای مشخص‌تر است تا ضمن حمایت از فعالیت‌های قانونی، از هرگونه سوءاستفاده و خروج سرمایه از کشور جلوگیری شود.

۱. تصویب نامه شماره ۵۵۶۳۷/ت/۵۸۱۴۴-هـ هیئت وزیران مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۳، بند ۱.

۳.۳. اسناد قانونی خاص بازار رمزارزها در حقوق ایران

در سال‌های اخیر، مقررات مختلفی در ایران برای حوزه رمزارزها تصویب شده که ابعاد نظارت، استخراج، مبادلات و مالیات‌گذاری را پوشش می‌دهند. هدف این مقررات مدیریت ریسک‌ها و تعیین جایگاه قانونی رمزارزها بوده است، اما پراکندگی و تغییرات مداوم آنها باعث بروز ابهام، به‌ویژه در زمینه مالیات‌ستانی شده است. در نیمه دوم سال ۱۴۰۳، دو سند جدید با هدف تجمیع مقررات پیشین و ارائه چارچوبی جامع برای تنظیم‌گری فعالیت‌های رمزارزی تصویب شدند که پیامدهای مالیاتی آنها بررسی خواهد شد.

۳.۳.۱. بخشنامه سامان‌دهی و نظارت بر بازار رمزارزها

بخشنامه «سامان‌دهی و نظارت بر بازار رمزارزها» که در دی‌ماه ۱۴۰۳ توسط بانک مرکزی^۱ ابلاغ شد، با هدف افزایش شفافیت، کاهش ریسک‌ها و تنظیم‌گری مبادلات رمزارزی تدوین شده است. براساس این بخشنامه، تمام سکوهای مبادله رمزارز به داشتن حساب بانکی واحد و مورد تأیید بانک مرکزی ملزمند و تمام تراکنش‌های ریالی آنها باید از طریق این حساب انجام شود. همچنین، دریافت خدمات پرداخت فقط از شرکت‌های پی.اس.پی یا بانک‌ها مجاز بوده و استفاده از واسطه‌ها ممنوع است. این اقدام به‌منظور جلوگیری از سوءاستفاده‌های مالی و افزایش شفافیت تراکنش‌ها اتخاذ شده است. پی.اس.پی‌ها که تحت نظارت شاپرک فعالیت می‌کنند، نقش مهمی در پردازش امن تراکنش‌های مالی دارند و تفاوت آنها با پرداخت‌یارها در نحوه ارائه خدمات و میزان وابستگی به شبکه بانکی است. این بخشنامه علاوه بر ارتقای نظارت مالی، مسیر کنترل مالیاتی را نیز هموار خواهد کرد.

۳.۳.۲. سند چارچوب سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری بانک مرکزی در حوزه رم‌پول‌ها

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به‌عنوان نهاد تنظیم‌گر بازار پول و ارز، در آذرماه ۱۴۰۳ چارچوب سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری رم‌پول‌ها را در ۱۹ بند تصویب کرد. این سند با هدف آگاهی‌بخشی عمومی، کاهش ریسک‌ها و نظارت بر معاملات رم‌پولی تدوین شده است. در مقدمه آن به نوسانات بالای قیمت رم‌پول‌ها، چالش‌های ناشی از تحریم‌ها و خطرات مسدود شدن کیف پول‌های دیجیتال اشاره شده و بانک مرکزی ضمن هشدار درباره این مخاطرات، مسئولیتی در قبال ضرر و زیان کاربران نپذیرفته است.

۱. سند چارچوب سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری بانک مرکزی در حوزه رم‌پول‌ها، ۱۴۰۳.

یکی از بخش‌های کلیدی این چارچوب، تعریف «محیط آزمون تنظیم‌گری» است که فضایی کنترل‌شده برای بررسی و ارزیابی نوآوری‌های حوزه رم‌پول‌ها فراهم می‌کند. ایده‌های پذیرفته‌شده در این محیط، تحت شرایط نظارتی خاصی اجرا شده و در صورت موفقیت، مسیر دریافت مجوز دائمی و گسترش فعالیت آنها تسهیل می‌شود.

طبق این سند، فعالیت کارگزاران رم‌پول و نهادهای امین بدون مجوز رسمی از بانک مرکزی ممنوع است. همچنین، عرضه رم‌پول‌های دارای پشتوانه ریال، انحصاراً در اختیار بانک مرکزی خواهد بود و انتشار رم‌پول‌هایی با پشتوانه طلا، ارز یا فلزات گران‌بها، نیازمند تأیید هیئت عالی بانک مرکزی است. این سیاست، کنترل و نظارت دقیق‌تری بر عرضه و گردش رم‌پول‌ها اعمال خواهد کرد.

از منظر مالیاتی، رم‌پول‌های استخراج‌شده در داخل کشور که دارای مجوز رسمی از وزارت صمت باشند، مشمول تعهدات صادراتی خواهند شد. این رم‌پول‌ها می‌توانند برای تأمین ارز واردات و سایر مبادلات مالی قانونی استفاده شوند. در صورت رعایت این تعهدات، درآمد حاصل از استخراج شامل معافیت مالیاتی خواهد شد. این رویکرد نشان‌دهنده تلاش بانک مرکزی برای هدایت و تنظیم‌گری بازار رم‌پول‌ها در چارچوب سیاست‌های کلان اقتصادی کشور است.

۴. نظام مالیاتی رمزارزها در کشورهای منتخب اروپایی

سیاست اتحادیه اروپا در حوزه مالیات بر رمزارزها بر دو محور اصلی متمرکز است: نخست، تقویت نظارت مالیاتی و مقابله با تخلفات مالی مانند پول‌شویی و فرار مالیاتی، که از طریق ایجاد مقررات جامع و اجرایی، از جمله قوانین جدیدی که از سال ۲۰۲۶ اعمال خواهند شد،^۱ دنبال می‌شود. این مقررات به کشورهای عضو امکان می‌دهد تا نظارت دقیق‌تری بر درآمدهای حاصل از دارایی‌های رم‌زاری داشته باشند و از سوءاستفاده‌های مالی در این حوزه جلوگیری کنند. دوم، حفظ مزیت رقابتی اروپا در بازار رم‌زارزها از طریق جلوگیری از وضع مقرراتی که مانع از سرمایه‌گذاری و نوآوری در این بخش شود.^۲

۱. این ضرب الاجل هماهنگ برای لازم‌الاجرائی از ابتدای سال ۲۰۲۶ در برخی از دیگر اسناد سایر سازمان‌های اروپایی در حیطه رم‌زارز نیز مشاهده می‌شود:

Dewey, Josias N., ed. *Blockchain & Cryptocurrency Regulation*. 7th ed. London: Global Legal Group, 2025, p. 508. Available at: <https://hkifoa.com/wp-content/uploads/2024/11/blockchain-cryptocurrency-regulation-legal-insights.pdf> (Accessed: December 2, 2024).

2. Zetzsche, Dirk A. et al., *The Markets in Crypto-Assets Regulation (MiCA) and the EU Digital Finance Strategy* (November 5, 2020). European Banking Institute Working Paper Series No. 2020/77, University of Luxembourg Law Working Paper Series No. 2020-018, University of Hong→

اتحادیه اروپا با تصویب مقرراتی مانند مقررات بازارهای دارایی‌های رمزنگاری شده^۱ تلاش دارد تا با ایجاد چارچوبی یکپارچه برای کشورهای عضو، علاوه بر تضمین شفافیت و حمایت از سرمایه‌گذاران، رشد و توسعه این فناوری را نیز تسهیل کند.

چالش‌های اصلی در نظارت مالیاتی رمزارزها شامل دشواری ردیابی تراکنش‌ها و احراز هویت کاربران به دلیل ماهیت غیرمتمرکز این دارایی‌هاست. ناشناس بودن بسیاری از تراکنش‌های رمزارزی، امکان شناسایی مبادلات و اجرای قوانین مالیاتی سنتی را پیچیده می‌سازد و می‌تواند زمینه را برای جرائمی مانند پول‌شویی، تأمین مالی غیرقانونی و فرار مالیاتی فراهم کند. علاوه بر این، تفاوت در مقررات میان کشورهای عضو اتحادیه و نبود استانداردهای جهانی، موجب ایجاد خلأهای نظارتی شده است که امکان سوءاستفاده از اختلافات قانونی بین کشورها را فراهم می‌کند.^۲

همچنین، عدم شفافیت در جریان نقدینگی بازار رمزارزها چالش دیگری در حوزه مالیات‌ستانی است. نبود داده‌های دقیق درباره منابع ورودی و خروجی سرمایه در این بازار، تعیین میزان درآمد مشمول مالیات را دشوار می‌کند و ممکن است به کاهش درآمدهای مالیاتی دولت‌ها و اختلال در عدالت مالیاتی منجر شود. به همین دلیل، اتحادیه اروپا در تلاش است تا از طریق سامانه‌های گزارش‌دهی مالیاتی جدید، اطلاعات دقیق‌تری درباره تراکنش‌های رمزارزی به دست آورد و یکپارچگی نظارتی میان کشورهای عضو را تقویت کند.

۴.۱. سازوکارهای متحدالشکل گزارش‌دهی مالیات رمزارزها در اتحادیه اروپا

دستورالعمل همکاری‌های اداری^۳ اتحادیه اروپا از سال ۲۰۱۱ تاکنون چندین بار اصلاح شده است. این دستورالعمل به مقامات مالیاتی اجازه می‌دهد اطلاعات مربوط به درآمدهای شهروندان را بین کشورهای عضو تبادل کنند.^۴ نسخه‌های قبلی آن بر داده‌های بانکی، حساب‌های مالی، و درآمدهای

←Kong Faculty of Law Research Paper No. 2020/059, p. 8. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3725395> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3725395/>

1. Markets in Crypto-Assets Regulations (MiCA).

2. 55. Suet Yi Yan, "Cryptocurrency and Tax Evasion: Unraveling the Digital Knot for Global Governance", Proceedings of the 2024 2nd International Conference on Management Innovation and Economy Development (MIED 2024). p. 386. Available at: <https://www.atlantispress.com/article/126004042.pdf> (Accessed: December 2, 2024).

3. Directive of Administrative Cooperation (DAC).

4. European Court of Auditors Special Report, Exchanging tax information in the EU: solid foundation, cracks in the implementation, 2021, p. 60. Available at: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/tax-03-2021/en/> (Accessed: December 5, 2024).

پلتفرم‌های دیجیتال متمرکز بود،^۱ اما تا پیش از تصویب داک هشتم، تراکنش‌های رمزارزی را پوشش نمی‌داد. اتحادیه اروپا در راستای مقابله با فرار مالیاتی و افزایش شفافیت مالی، نسخه هشتم دستورالعمل همکاری‌های اداری را برای نظارت بر تراکنش‌های رمزارزی تصویب کرده است.^۲ این اصلاحیه، ارائه‌دهندگان خدمات رمزارزی (حتی ارائه‌دهندگان خدماتی که خارج از اتحادیه اروپا به کاربران اروپایی خدمات می‌دهند) را ملزم به گزارش تراکنش‌های کاربران می‌کند و ابزارهای مالیاتی لازم برای رهگیری سودهای حاصل از دارایی‌های دیجیتال را در اختیار مقامات مالیاتی قرار می‌دهد.^۳ ظهور رمزارزها، چالش‌های جدیدی را برای سیستم‌های مالیاتی ایجاد کرده است. ماهیت غیرمتمرکز و ناشناس این دارایی‌ها، ردیابی درآمدهای حاصل از آنها را دشوار کرده و راه را برای فرار مالیاتی هموار ساخته است.^۴ در پاسخ به این چالش‌ها، کمیسیون اروپا در دسامبر ۲۰۲۲ پیش‌نویس داک هشتم را ارائه کرد که پس از تصویب در سال ۲۰۲۳، از سال ۲۰۲۶ اجرایی خواهد شد.^۵ یکی از دلایل اصلی تدوین داک هشتم، چالش‌های مالیاتی ناشی از ماهیت غیرمتمرکز رمزارزها است.^۶ همچنین، معاملات مشمول گزارش شامل مبادلات رمزارز با ارزهای فیات، رمزارز به رمزارز و انتقال‌های داخلی و بین‌المللی خواهد بود. اطلاعات مورد نیاز برای گزارش‌دهی شامل مشخصات کاربران، نوع و ارزش دارایی‌های مبادله‌شده، تعداد تراکنش‌ها و اطلاعات مربوط به مبالغ پرداخت‌شده و دریافت‌شده خواهد بود.^۷ به‌منظور اطمینان از اجرای

1. Breuer, Almut. "Chapter 14: The challenges of DAC5: access to anti-money-laundering information by tax authorities - taxation is no crime fighting!". In *Exchange of Information in the EU*, (Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2024). <https://doi.org/10.4337/9781035314560.00023/>

2. EU Taxation and Customs Union, DAC8: Directive on Administrative Cooperation (tax transparency for crypto-assets), Available at: <https://taxation-customs.ec.europa.eu/> (Accessed: December 4, 2024).

3. Claudio Cipollini, 'DAC8 and Extraterritoriality: How to Enforce Compliance for non-EU Operators', EC Tax Review, Vol. 33, Issue 1, 2024, p. 19. <https://doi.org/10.54648/ecta2024003/>

4. Ahmet Burçin Yereli, Işıl Fulya Orkunoğlu, Cryptocurrencies and Taxation, 5th International Annual Meeting of Sosyoekonomi Society, 2018. Available at: https://www.researchgate.net/publication/340210271_Cryptocurrencies_and_Taxation (Accessed: December 7, 2024).

5. European Commission. 2022. Proposal for a Council Directive Amending Directive 2011/16/EU on Administrative Cooperation in the Field of Taxation. COM(2022) 707 final, 2022/0413 (CNS). Brussels, December 8, p. 8. Available at:

https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/346cc4d6-ee00-456d-b67e-a01fa3a482ab_en?filename=COM_2022_707_1_EN_ACT_part1_v8.pdf (Accessed: December 10, 2024).

6. European Parliament resolution of 4 October 2022 on the impact of new technologies on taxation: crypto and blockchain (2021/2201(INI) T9-0335/2022. Available at:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0335_EN.html (Accessed: December 9, 2024).

7. Dennis Post and Claudio Cipollini, "The DAC8 Proposal and the Future of Crypto-Asset Reporting: Some Preliminary Thoughts," Kluwer International Tax Blog, January 9, 2023, available at: <https://legalblogs.wolterskluwer.com/international-tax-law-blog/the-dac8-proposal-and-the-future-of-crypto-asset-reporting-some-preliminary-thoughts/> (Accessed: October 2026).

این الزامات، داک هشتم مکانیزم‌های انطباق سختگیرانه‌ای را پیش‌بینی کرده است. ارائه‌دهندگان خدمات رمزارزی موظف‌اند هویت کاربران را ثبت و در صورت عدم ارائه اطلاعات، حساب آنها را مسدود کنند. همچنین، برای جلوگیری از تخلفات مالیاتی، کشورهای عضو ملزم به اعمال جرائم حداقلی بر افراد و شرکت‌هایی شده‌اند که از ارائه اطلاعات صحیح یا گزارش‌دهی خودداری کنند. جریمه‌ها از حداقل ۲۰ هزار یورو برای افراد حقیقی تا ۵۰۰ هزار یورو برای شرکت‌های چندملیتی متغیر خواهد بود.^۱ مجموع، اصلاحات ارائه‌شده در داک هشتم گامی مهم در راستای بهبود شفافیت مالیاتی در حوزه رمزارزها محسوب می‌شود. این اصلاحات، اتحادیه اروپا را در مسیر افزایش نظارت مالیاتی بر دارایی‌های دیجیتال قرار می‌دهد و امکان مقابله مؤثرتر با فرار مالیاتی را فراهم خواهد کرد.

۴.۲. قواعد تعیین و احتساب مالیات رمزارزها در پادشاهی متحده

در انگلستان، مالیات بر رمزارزها شامل مالیات بر سود سرمایه (۱۰ تا ۲۰ درصد) و مالیات بر درآمد (۲۰ تا ۴۵ درصد) است.^۲ مالیات بر سود سرمایه هنگام فروش یا تبدیل رمزارز اعمال شده^۳ و برای افراد با درآمد بالاتر از ۵۰۲۷۰ پوند، نرخ آن ۲۰ درصد است.^۴ مالیات بر درآمد شامل پاداش ماینینگ و سایر دریافتی‌های مرتبط با رمزارز بوده و بر اساس سطح درآمد، بین ۲۰ تا ۴۵ درصد متغیر است. معافیت مالیاتی سالانه در سال ۲۰۲۳-۲۰۲۴، ۶۰۰۰ پوند بود که برای ۲۰۲۴-۲۰۲۵ به ۳۰۰۰ پوند کاهش یافت.^۵ این معافیت از سودهای رمزارزی کسر می‌شود. مالیات بر درآمد بر مبنای سه سطح محاسبه می‌شود: ۲۰ درصد برای درآمدهای ۱۲۵۷۱ تا ۵۰۲۷۰ پوند، ۴۰ درصد برای ۵۰۲۷۱ تا ۱۲۵۱۳۹ پوند، و ۴۵ درصد برای درآمدهای بالاتر از ۱۲۵۱۴۰ پوند.^۶ درآمدهای رمزارزی به سه دسته تقسیم می‌شوند: درآمد شغلی (مشمول مالیات و بیمه ملی توسط کارفرما)، درآمد خوداشتغالی (گزارش‌شده در اظهارنامه مالیاتی) و درآمد متفرقه مانند ماینینگ و ایردراپ‌ها که به نرخ مالیات بر درآمد محاسبه می‌شود.^۷

1. Proposal for a Council Directive Amending Directive 2011/16/EU on Administrative Cooperation in the Field of Taxation. COM(2022) 707 final, 2022/0413 (CNS), pp. 33-34.

2. HMRC internal manual Cryptoassets Manual, 21 August 2023. <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/cryptoassets-manual/crypto20000> (Accessed: December 14, 2024).

3. Capital Gains Tax: what you pay it on, rates and allowances. <https://www.gov.uk/capital-gains-tax/rates> (Accessed: December 14, 2024).

4. UK Income Tax rates and Personal Allowances. <https://www.gov.uk/income-tax-rates> (Accessed: December 14, 2024).

5. UK Capital Gains Tax allowances. <https://www.gov.uk/capital-gains-tax/allowances> (Accessed: December 14, 2024).

6. UK Income Tax rates and Personal Allowances. <https://www.gov.uk/income-tax-rates> (Accessed: December 14, 2024).

7. HMRC internal manual Cryptoassets Manual, 21 August 2023. Available at: <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/cryptoassets-manual> (Accessed: December 14, 2024).

مالیات بر ارزش افزوده^۱ بر تبادل رمزارز با ارزهای فیات اعمال نمی‌شود، اما هنگام خرید کالا یا خدمات با رمزارز، مالیات بر ارزش افزوده ۲۰ درصد بر کالا یا خدمات اعمال خواهد شد.^۲ مالیات بر ارث برای دارایی‌های رمزارزی بیش از ۳۲۵ هزار پوند با نرخ ۴۰ درصد (یا ۳۶ درصد در صورت اهدای ۱۰ درصد دارایی به خیریه) محاسبه می‌شود و باید حداکثر تا شش ماه پس از وفات پرداخت گردد.^۳

۴.۳. قواعد تعیین و احتساب مالیات رمزارزها در فرانسه

در فرانسه، رمزارزها به‌عنوان دارایی‌های قابل جابه‌جایی شناخته شده و مشمول مالیات بر درآمدند.^۴ اداره مالیات این کشور آنها را مشابه سهام و اوراق قرضه تلقی کرده و نه به‌عنوان ارز رسمی، اما به‌عنوان وسیله تبادل به رسمیت می‌شناسد. در لایحه بودجه ۲۰۲۵، همکاری‌های اداری با سایر کشورهای اتحادیه اروپا برای گزارش‌دهی مالیات رمزارزها پیش‌بینی شده است.^۵

مالیات رمزارزها زمانی اعمال می‌شود که دارایی‌ها به ارز فیات تبدیل شوند یا از ماینینگ سود حاصل شود.^۶ سرمایه‌گذاران مقطعی مشمول نرخ ثابت ۳۰ درصد هستند، درحالی‌که معامله‌گران حرفه‌ای و ماینرها تحت نظام بی.آی.سی.^۷ با نرخ ۰ تا ۴۵ درصد قرار می‌گیرند.^۸ معافیت سالانه‌ای به ارزش ۳۰۵ یورو در نظر گرفته شده است؛ به این معنا که اگر سود سرمایه‌ای یک خانوار کمتر از این مبلغ باشد، مالیات اعمال نخواهد شد.^۹ برای محاسبه سود سرمایه، قیمت فروش از هزینه‌های خرید، فی شبکه و کارمزدها کسر می‌شود، البته مشروط به ارائه مستندات. اداره مالیات فرانسه برای تشخیص اینکه آیا یک فرد معامله‌گر حرفه‌ای محسوب می‌شود، میزان سرمایه، حجم و دفعات معاملات او را بررسی می‌کند.^{۱۰}

1. Value Added Tax

2. UK VAT rates for goods and services. <https://www.gov.uk/vat-rates#:~:text=VAT%20rates%20for%20goods%20and%20services&text=The%20standard%20rate%20of%20VAT,stamps%2C%20financial%20and%20property%20transactions>. (Accessed: December 14, 2024).

3. How Inheritance Tax works: thresholds, rules and allowances. <https://www.gov.uk/inheritance-tax> (Accessed: December 14, 2024).

4. Code Général des Impôts (CGI), Article 150 VH bis - I. Available at: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006069577/LEGISCTA000006191580/#LEGISCTA000006191580 (Accessed: December 16, 2024).

5. Projet de loi de finances pour 2025, Article 14. Available at: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/17/textes/117b0324_projet-loi.pdf (Accessed: December 16, 2024).

6. Code Général des Impôts (CGI), Article 150 VH bis - II. - A.

7. Bénéfices Industriels et Commerciaux (BIC)

8. Bénéfices industriels et commerciaux (BIC): régime réel d'imposition. <https://entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F32919> (Accessed: December 16, 2024).

9. Code Général des Impôts (CGI), Article 150 VH bis - II. - B.

۱۰. ملاحظه جزییات محاسبه سود و زیان حاصل از فروش رمزارزها در مقررات مالیاتی فرانسه، نگاه کنید به:

Code Général des Impôts (CGI), Article 150 VH bis - III.

مالیات رمزارزها در دو حالت الزامی است: اول، زمانی که رمزارز به ارز سنتی تبدیل شود، و دوم، زمانی که سودی از عملیات ماینینگ حاصل شود.^۱ اما سایر انواع مبادلات رمزارزی، از جمله تعویض بین دو رمزارز مختلف (مانند تبدیل بیت‌کوین به اتریوم) یا سوآپ‌های انجام‌شده در پلتفرم‌های غیرمتمرکز مانند یونی‌سوآپ، از مالیات معاف‌اند. این معافیت شامل سایر عملیات‌های رمزارزی مانند ایردراپ‌ها، جوایز بانسی، فورک‌ها، وام‌دهی و استیکینگ نیز می‌شود، مشروط بر اینکه دارایی‌های دیجیتال به ارز سنتی تبدیل نشده باشند.^۲

اهدای رمزارز به اعضای خانواده و دوستان از مالیات معاف است، اما اگر گیرنده رمزارز آن را بفروشد، سود حاصل از آن مشمول مالیات خواهد بود. عرضه اولیه سکه^۳ و عرضه اولیه صرافی^۴ در زمان صدور توکن مشمول مالیات نمی‌شوند، اما در صورت فروش نهایی آنها، مالیات بر سود سرمایه اعمال خواهد شد. عملیات مالی غیرمتمرکز^۵ و کشت سود^۶ نیز تا زمانی که دارایی‌ها به ارز فیات تبدیل نشوند، تحت نظام مالیاتی فرانسه قرار نمی‌گیرند.^۷

۴.۴. قواعد تعیین و احتساب مالیات رمزارزها در آلمان

در آلمان، اشخاص حقیقی که دارایی‌های رمزارزی خود را بیش از یک سال نگاه دارند، مشمول مالیات بر سود سرمایه نمی‌شوند، اما این معافیت شامل شرکت‌ها نمی‌شود. اگر معاملات رمزارزی در کمتر از یک سال انجام شوند، درآمد حاصل از آنها به‌عنوان درآمد عادی در نظر گرفته شده و مشمول مالیات تصاعدی تا سقف ۴۵ درصد^۸ به‌علاوه ۵٫۵ درصد مالیات همبستگی^۹ خواهد بود. باین‌حال، اگر سود حاصل از این معاملات کمتر از هزار یورو باشد، معاف از مالیات است.^{۱۰} رمزارز در آلمان به‌عنوان

1. Bulletin Officiel des Finances Publiques, 02/09/2019 : RPPM - Création d'un régime fiscal spécifique applicable aux cessions d'actifs numériques réalisées à titre occasionnel, directement ou indirectement, par les particuliers (loi n 2018-1317 du 28 décembre 2018 de finances 2019, art. 41). Available at: https://bofip.impots.gouv.fr/bofip/11978-PGP.html/identifiant%3DACTU-2019-00174?utm_source=chatgpt.com (Accessed: December 17, 2024).

2. Code Général des Impôts (CGI), Article 150 VH bis.

3. Initial Coin Offering.

4. Initial Exchange Offering.

5. Decentralized Finance (DeFi).

6. Yield Farming.

7. *Ibid.*

8. Einkommensteuergesetz (EStG), § 32a Einkommensteuertarif. Available at: <https://www.gesetze-im-internet.de/estg/EStG.pdf> (Accessed: December 17, 2024).

9. Solidaritätszuschlaggesetz 1995 (SolzG 1995), § 4 Zuschlagsatz. Available at: https://www.gesetze-im-internet.de/solzg_1995/SolzG_1995.pdf (Accessed: December 17, 2024).

10. Einkommensteuergesetz (EStG), § 23 Einkommensteuertarif. Available at: <https://www.gesetze-im-internet.de/estg/EStG.pdf> (Accessed: December 17, 2024).

«پول خصوصی»^۱ محسوب، و در قوانین مالیاتی مشابه سایر دارایی‌های سرمایه‌ای در نظر گرفته می‌شود. سود حاصل از رمزارزها در فرم‌های درآمدی عمومی، مانند درآمد ناشی از حقوق و دستمزد، ثبت شده و مالیات آن براساس درآمد کلی محاسبه می‌شود. خرید کالا و خدمات با رمزارز نیز همانند مبادلات رمزارز به رمزارز تلقی شده و تحت همان چارچوب مالیاتی قرار می‌گیرد.

درآمد حاصل از ماینینگ رمزارز مشمول مالیات است، اما هزینه‌های مرتبط مانند تجهیزات و برق از آن کسر می‌شود.^۲ براساس دستورالعمل وزارت دارایی فدرال، ماینینگ بسته به میزان فعالیت و هدف آن، می‌تواند به‌عنوان یک فعالیت تجاری تلقی شود که در این صورت، مالیات تجاری بر آن اعمال خواهد شد.^۳ سود حاصل از استیکینگ و وام‌دهی رمزارزها نیز مشمول مالیات بر درآمد است، اما اگر این دارایی‌ها برای بیش از یک سال نگهداری شوند، معاف از مالیات خواهند بود.^۴

توکن‌های کاربردی^۵ که برای دریافت خدمات خاصی استفاده می‌شوند، مشمول مالیات بر درآمد نمی‌شوند، زیرا بازخرید آنها از نظر قانونی «فروش» محسوب نمی‌شود.^۶ علاوه بر این، آلمان به مؤدیان اجازه می‌دهد زیان‌های ناشی از معاملات رمزارزی را با سودهای آینده تهاثر کنند یا به سال‌های بعد انتقال دهند. همچنین در صورت سرقت رمزارز، مؤدی می‌تواند با ارائه مدارک لازم مانند آدرس کیف پول و هزینه‌های خرید، این ضرر را به‌عنوان زیان مالیاتی ثبت کند.^۷

تمام افراد مقیم آلمان، بدون در نظر گرفتن منشأ جغرافیایی درآمد، مشمول مالیات‌اند، اما افراد غیرمقیم فقط بر درآمدی که در آلمان به دست آورده‌اند، مالیات پرداخت می‌کنند. سودهای کوتاه‌مدت رمزارزی که در کمتر از یک سال پس از خرید به دست آمده و فروخته می‌شوند، براساس این نرخ‌ها مشمول مالیات می‌شوند؛ امری که انگیزه‌ای قوی برای معامله‌گران رمزارزی تابع نظام مالیاتی آلمان ایجاد می‌کند تا دارایی‌های خود را بیش از یک سال نگاه دارند.^۸ در سال مالیاتی ۲۰۲۳، برای درآمدهای

1. Privatvermögen.

2. Einzelfragen zur ertragsteuerrechtlichen Behandlung von virtuellen Währungen und von sonstigen Token, 2022/0493899, p. 11, para. 33. Available at:

https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Pressemitteilungen/Finanzpolitik/2022/05/2022-05-09-einzelfragen-zur-ertragsteuerrechtlichen-behandlung-von-virtuellen-waehrungen-und-von-sonstigen-token-bmf-schreiben.pdf?__blob=publicationFile&v=1 (Accessed: December 17, 2024).

3. *Ibid.*, p. 12, para. 35.

4. Einzelfragen zur ertragsteuerrechtlichen Behandlung von virtuellen Währungen und von sonstigen Token, 2022/0493899, p. 14, para. 48.

5. Utility Tokens.

6. *Ibid.*, p. 21, para. 79.

7. Einkommensteuergesetz (EStG), § 10d.

8. *Ibid.*, § 23 (1) - 2.

کمتر از ۱۰،۹۰۸ یورو مالیات تعلق نمی‌گیرد. برای درآمدهای ۱۰،۹۰۸ تا ۶۲،۸۰۹ یورو نرخ مالیاتی ۱۴ تا ۴۲ درصد تصاعدی اعمال می‌شود. برای درآمدهای ۶۲،۸۰۹ تا ۸۲۵،۲۷۷ یورو نرخ مالیات ۴۲ درصد و برای درآمدهای بالاتر از ۲۷۷،۸۲۵ یورو نرخ مالیاتی ۴۵ درصد در نظر گرفته شده است.^۱

شرکت‌های آلمانی بسته به نوع شخصیت حقوقی خود، مشمول نظام‌های مالیاتی متفاوتی‌اند. شرکت‌های اشخاص مشمول مالیات بر درآمد و مالیات تجاری خواهند بود،^۲ درحالی‌که شرکت‌های مسئولیت محدود و سهامی تحت نظام مالیات بر شرکت‌ها و مالیات تجاری قرار می‌گیرند. در نتیجه، شرکت‌هایی که در زمینه ماینینگ، استیکینگ یا سرمایه‌گذاری در رمزارزها فعالیت دارند، باید ساختار مالیاتی خود را متناسب با نوع فعالیت انتخاب کنند. برخلاف اشخاص حقیقی، شرکت‌ها نمی‌توانند از معافیت مالیاتی یک‌ساله برای نگهداری رمزارز بهره‌مند شوند. مالیات بر رمزارزها در آلمان تحت ماده ۱۵ قانون مالیات بر درآمد^۳ و ماده ۱۱ قانون مالیات تجاری تنظیم شده و معافیت‌های مالیاتی برای دارایی‌های جزئی شرکت‌ها را شامل می‌شود.^۴

۴.۵. قواعد تعیین و احتساب مالیات رمزارزها در اسپانیا

در اسپانیا، سود حاصل از معاملات رمزارزی، نگهداری یا فعالیت‌های مرتبط با آن مشمول مالیات است. دریافت رمزارز از طریق ارث یا هدیه نیز تحت قوانین مالیات بر ارث و هدایا قرار دارد. علاوه بر این، در برخی مناطق، اگر ارزش کل دارایی‌ها، ازجمله رمزارزها، از یک حد مشخص فراتر رود، مالیات بر ثروت نیز اعمال می‌شود.

مالیات بر سود سرمایه در اسپانیا تصاعدی و شامل سود حاصل از فروش، تبادل یا واگذاری دارایی رمزارزی است. این مالیات از ۱۹ درصد برای درآمدهای تا ۶۰۰۰ یورو آغاز شده و برای درآمدهای بالای ۳۰۰ هزار یورو به ۳۰ درصد می‌رسد.^۵ هدایا و ارث نیز مشمول مالیات ۷،۶۵ تا ۳۴ درصد هستند.^۶ درآمدهای حاصل از ماینینگ، پرداخت برای کالاها و خدمات، یا سایر فعالیت‌های مرتبط با رمزارزها تحت مالیات عمومی قرار گرفته و بین ۱۹ تا ۴۷ درصد محاسبه می‌شوند.^۷

1. Einkommensteuergesetz (EStG), § 32a Einkommensteuertarif.

2. Gewerbesteuergezet - GewStG, § 1 Unbeschränkte Steuerpflicht. Available at: <https://www.gesetze-im-internet.de/gewstg/GewStG.pdf> (Accessed: December 22, 2024)

3. Einkommensteuergesetz (EStG), § 15 (1).

4. Gewerbesteuergezet - GewStG, § 11: Steuermesszahl und Steuermessbetrag.

5. Ley 35/2006, de 28 de noviembre, Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas (IRPF), Artículo 66. Available at: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-20764-consolidado.pdf> (Accessed: December 23, 2024).

6. *Ibid*, Artículo 76.

۷. جهت ملاحظه قواعد عمومی این ترکیب نگاه کنید به: ←

هرگونه تغییر در ارزش دارایی‌های رمزارزی، حتی در صورت تبدیل به رمزارز دیگر، می‌تواند به‌عنوان سود سرمایه‌ای تلقی و مشمول مالیات شود. اما خرید و نگهداری رمزارز یا انتقال بین کیف پول‌های شخصی مالیات ندارد. مالیات بر ثروت نیز برای دارایی‌های بیش از ۷۰۰ هزار یورو بین ۰٫۲۱ تا ۷۵٫۳ درصد اعمال می‌شود؛^۱ البته مادرید این مالیات را اعمال نمی‌کند.^۲

زمان پرداخت مالیات رمزارز در اسپانیا به هنگام دریافت پاداش‌های رمزارزی، فروش برای ارزش فیات، یا استفاده در خرید کالا و خدمات است. مالیات سود سرمایه (۱۹ تا ۲۸ درصد) بر فروش رمزارز برای یورو اعمال می‌شود.^۳ همچنین روش اولین ورودی-اولین خروجی^۴ برای محاسبه سود سرمایه در نظر گرفته شده^۵ و زیان‌ها می‌توانند تا چهار سال به سال‌های مالیاتی بعدی منتقل شوند.^۶

دارایی‌های رمزارزی با ارزش بیش از ۵۰ هزار یورو در صرافی‌های خارجی باید از طریق فرم ۷۲۱ به اداره مالیات گزارش شوند. اگر ارزش کل دارایی‌های فرد از ۷۰۰ هزار یورو بیشتر باشد، باید برای محاسبه مالیات بر ثروت نیز گزارش گردد.^۷ عدم اعلام دارایی‌ها ممکن است جریمه ۱۵۰ درصدی و در صورت فرار مالیاتی بیش از ۱۲۰ هزار یورو، مجازات زندان در پی داشته باشد.^۸ برای کاهش مالیات، ثبت دقیق تراکنش‌ها، از جمله ارزش بازار در زمان دریافت و واگذاری، توصیه می‌شود.^۹

← https://www.agenciatributaria.es/AEAT.fisterritorial/Inicio/_menu_/Fiscalidad_Autonomica/Fiscalidad_Autonomica.html?utm_source=chatgpt.com (Accessed: December 24, 2024).

1. Ley 19/1991, de 6 de junio, del Impuesto sobre el Patrimonio, Artículo 30. Available at: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1991/BOE-A-1991-14392-consolidado.pdf> (Accessed: December 25, 2024).

2. Agencia Tributaria, Impuesto temporal de Solidaridad de las Grandes Fortunas. Available at: <https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/declaraciones-informativas-otros-impuestos-tasas/impuesto-temporal-solidaridad-grandes-fortunas.html> (Accessed: December 25, 2024).

3. Agencia Tributaria, Compra y venta de monedas virtuales: tributación en el IRPF del inversor. Available at: <https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/ayuda/manuales-videos-folletos/manuales-practicos/irpf-2022/c11-ganancias-perdidas-patrimoniales/monedas-virtuales/compra-venta-monedas-virtuales-tributacion-inversor.html> (Accessed: December 24, 2024).

4. First In, First Out (FIFO).

5. Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas (IRPF), Artículo 37.2.

6. Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas (IRPF), Artículo 48.

7. del Impuesto sobre el Patrimonio, Artículo 30. see also: Agencia Tributaria, Monedas virtuales Normativa: Art. 24 Ley Impuesto Patrimonio. Available at:

https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/ayuda/manuales-videos-folletos/manuales-practicos/patrimonio-2021/capitulo-3-determinacion-base-imponible/formacion-patrimonio-bruto/monedas-virtuales.html?utm_source=chatgpt.com

8. Ministerio de Justicia Publicaciones, Criminal Code (2016), Article 305 (1). Available at: https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documents/Criminal_Code_2016.pdf (Accessed: December 25, 2024).

9. Declaración informativa sobre monedas virtuales situadas en el extranjero. Available at: <https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/procedimientoini/GI55.shtml> (Accessed: December 23, 2024).

۴.۶. قواعد تعیین و احتساب مالیات رمزارزها در اتریش

در اتریش، درآمد حاصل از رمزارزها مشمول مالیات بر سود سرمایه به نرخ ۲۷,۵ درصد است،^۱ اما شرایطی خاص برای زمان اعمال مالیات و معافیت‌ها وجود دارد. اگر رمزارز در فرایندهایی مانند ماینینگ، وام‌دهی، استیکینگ، استخراج نقدینگی یا تأمین نقدینگی به‌دست آید، مالیات در لحظه دریافت اعمال می‌شود. اما در مواردی مانند ایردراپ‌ها، جوایز بانسی، همکاری‌ها و هاردفورک‌ها، مالیات تا زمان فروش این دارایی‌ها اعمال نخواهد شد و هزینه اکتساب آنها صفر در نظر گرفته می‌شود. برای کاهش بار مالیاتی، رمزارزهایی که قبل از ۲۸ فوریه ۲۰۲۱ خریداری شده‌اند، می‌توانند بدون مالیات فروخته شوند.^۲ همچنین تبدیل رمزارزها به استیبل‌کوین‌هایی مانند تتر مشمول مالیات نیست و می‌تواند به‌عنوان راهکاری برای مدیریت نوسانات بازار استفاده شود.

در اتریش، امکان تهاتر سود و زیان‌های رمزارزی با سود و زیان سایر دارایی‌های بازار سرمایه، از جمله سهام، اوراق قرضه، سود سهام و مشتقات در همان سال مالی وجود دارد.^۳ معاملات مارجین و فیوچرز نیز معمولاً به‌عنوان درآمد از سهام‌های غیرلیست‌شده در نظر گرفته می‌شوند و مشمول نرخ تصاعدی مالیات بر درآمد هستند. اما اگر سود سرمایه از این معاملات حاصل شود، به‌طور هم‌زمان تحقق می‌یابد و با نرخ ثابت ۲۷,۵ درصد مشمول مالیات خواهد شد. علاوه بر این، برای ان.اف.تی‌ها (NFTs) سقف معافیت سالانه ۴۴۰ یورو در نظر گرفته شده است.^۴

در نظام مالیاتی اتریش، مبنای ارزیابی سود حاصل از رمزارزها در هنگام فروش، تفاوت بین درآمد حاصل از فروش و هزینه‌های اکتساب، شامل کارمزدهای شبکه و صرافی‌هاست. این روش که تحت عنوان استاندارد میانگین متحرک قیمت شناخته می‌شود، باید به یورو محاسبه شود و از ۱ ژانویه ۲۰۲۳ اعمال شده است. در صورتی که دارایی‌های رمزارزی قدیمی و جدید وجود داشته باشند، مؤدی می‌تواند نحوه تخصیص فروش را انتخاب کند. معاملات انجام‌شده پیش از ۳۱ دسامبر ۲۰۲۲ نیز دارای استاندارد

1. Austria Federal Ministry of Finance, Tax treatment of cryptocurrencies. Available at: <https://www.bmf.gv.at/en/topics/taxation/Tax-treatment-of-crypto-assets.html> (Accessed: December 23, 2024).

2. Austria Federal Ministry of Finance, Tax treatment of cryptocurrencies. Available at: <https://www.bmf.gv.at/en/topics/taxation/Tax-treatment-of-crypto-assets.html> (Accessed: December 23, 2024).

3. Einkommensteuergesetz (EStG 1988), §27 (8).

4. *Ibid.*, §31 (3).

متفاوتی برای ارزش‌گذاری‌اند؛ به‌ویژه برای درآمدهایی که به‌طور مکرر در هر ماه دریافت شده‌اند که باید براساس نرخ پایانی روز اول ماه ارزش‌گذاری شوند، مگر اینکه ارزش‌گذاری در زمان واقعی انجام شود.^۱

نتیجه‌گیری

تحلیل تطبیقی سیاست‌های مالیاتی در حوزه رمزارزها در ایران و اروپا نشان می‌دهد که هر دو حوزه با چالش‌های مشابهی در زمینه شفافیت تراکنش‌ها، جلوگیری از فرار مالیاتی و تسهیل پذیرش رمزارزها در اقتصاد مواجه‌اند. در اتحادیه اروپا، تحولاتی مانند تصویب داک هشتم نشان می‌دهد که این اتحادیه به‌دنبال ایجاد یک نظام یکپارچه برای گزارش‌دهی مالیات رمزارزهاست، بدون آنکه توسعه و نوآوری در این حوزه را محدود سازد. در ایران، درحالی‌که هنوز چارچوب قانونی مشخصی برای مالیات‌ستانی از رمزارزها تدوین نشده، سیاست‌گذاری‌های اخیر بانک مرکزی و مقررات تنظیم‌گری بازار رمزارزها نشان می‌دهد که اولویت قانون‌گذار بر شفاف‌سازی تراکنش‌ها و ایجاد حساب‌های بانکی تحت نظارت برای کنترل این بازار است. این درحالی است که بسیاری از کشورهای اروپایی علاوه بر سازوکارهای نظارتی، نرخ‌ها و تعرفه‌های مالیاتی مشخصی برای رمزارزها تعریف کرده‌اند.

در بررسی مدل‌های مالیاتی اروپا، مشخص شد که کشورهای این حوزه در برخورد با رمزارزها عموماً از رویکرد مالیات بر سود سرمایه و مالیات بر درآمد استفاده می‌کنند. به‌طور مثال، در آلمان، اگر رمزارزها بیش از یک سال نگهداری شوند، از مالیات معاف‌اند، اما در فرانسه و انگلستان، نرخ‌های مالیاتی بسته به نوع فعالیت (سرمایه‌گذاری مقطعی یا معامله‌گری حرفه‌ای) متفاوت است. اسپانیا و اتریش نیز سیستم مالیاتی مشخصی برای رمزارزها دارند که شامل مالیات بر سود سرمایه، مالیات بر درآمد و در برخی موارد مالیات بر ثروت می‌شود. همچنین مقررات ضدپول‌شویی اتحادیه اروپا، نهادهای مالی را ملزم به گزارش‌دهی تراکنش‌های رمزارزی کرده است که این امر می‌تواند در همکاری‌های بین‌المللی مالیاتی نقش کلیدی ایفا کند.

یکی از نقاط قوت سیاست‌های مالیاتی اروپا، تفاوت قائل شدن میان رمزارزها به‌عنوان ابزار مبادله و دارایی سرمایه‌ای است. این تفکیک، نه‌تنها مانع استفاده گسترده از رمزارزها در مبادلات روزمره نمی‌شود، بلکه چارچوب مشخصی را برای سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت ایجاد می‌کند. در مقابل، در ایران، قانون‌گذار تاکنون تفکیکی بین این دو کارکرد قائل نشده و رمزارزها را تحت قوانین کلی مالیات‌های مستقیم

1. Ibid, sec. 7, sec. 4(2).

بررسی می‌کند. علاوه بر این، در بسیاری از کشورهای اروپایی، تعویض رمزارز با رمزارز دیگر مشمول مالیات نیست، در حالی که در ایران، عدم وجود دستورالعمل مشخص باعث ایجاد ابهام در این زمینه شده است.

یکی از مهم‌ترین یافته‌های این تحقیق، اهمیت سازوکارهای گزارش‌دهی مالیاتی در تنظیم‌گری بازار رمزارزهاست. اتحادیه اروپا با اجرای داک هشتم و کشورهای اروپایی با الزام صرافی‌های رمزارزی به ارائه گزارش‌های مالیاتی، گام‌های مؤثری در این زمینه برداشته‌اند. این در حالی است که در ایران، هرچند سیاست‌های اخیر بانک مرکزی بر ثبت مشخصات هویتی و شفاف‌سازی تراکنش‌ها تأکید دارد، هنوز ساختار مشخصی برای دریافت و بررسی گزارش‌های مالیاتی در این حوزه وجود ندارد. تجربه اروپا نشان می‌دهد که ایجاد سازوکارهای خوداظهاری مالیاتی و همکاری‌های بین‌المللی می‌تواند نقش مهمی در جلوگیری از فرار مالیاتی و تنظیم مقررات این حوزه داشته باشد.

یکی دیگر از چالش‌های پیش‌روی نظام مالیاتی ایران، نقش رمزارزهای خصوصی و فناوری‌های ناشناس‌ساز است. در حالی که اروپا در حال توسعه سیستم‌های نظارتی برای شناسایی تراکنش‌های رمزارزی است، در ایران هنوز سیاست مشخصی در این زمینه تدوین نشده است. پلتفرم‌های مالی غیرمتمرکز و رمزارزهای حریم خصوصی مانند مونرو و زی‌کش می‌توانند اجرای مالیات بر رمزارزها را دشوار سازند، اما با استفاده از مقررات شفاف گزارش‌دهی و همکاری با صرافی‌ها، می‌توان مانع از فرار مالیاتی در این بخش شد.

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ایران برای تدوین یک نظام مالیاتی کارآمد در حوزه رمزارزها، می‌تواند از تجربیات اروپا بهره‌برد؛ به‌ویژه در زمینه تفکیک مالیات بر سود سرمایه و مالیات بر درآمد، ایجاد سازوکارهای گزارش‌دهی شفاف، و تنظیم مقررات برای نقل‌وانتقالات بین‌المللی رمزارزها. در نهایت، پیشنهاد می‌شود که در ایران، یک چارچوب مالیاتی شفاف و پایدار برای رمزارزها تدوین شود که هم مشوق پذیرش رمزارزها در اقتصاد رسمی باشد و هم از سوءاستفاده‌های مالیاتی جلوگیری کند. تنظیم قوانین مشخص برای مالیات بر سود سرمایه، مالیات بر درآمد، معافیت‌های مالیاتی، و تهاثر زیان‌های رمزارزی می‌تواند به ایجاد یک نظام مالیاتی کارآمد و عادلانه در این حوزه کمک کند.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

قوانین و مقررات

۱. تصویب‌نامه شماره ۵۸۱۴۴/ت/۵۵۶۳۷ هـ هیئت وزیران مورخ ۱۳/۰۵/۱۳۹۸.
۲. سند چارچوب سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در حوزه رمزپول‌ها، ۱۴۰۳.
۳. قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات ۱۳۹۴.

مقاله

۴. الهیاری فرد، علی و خیرالله پروین، «تنظیم‌گری مالیات بر ارزش افزوده و سوداگری رمزارزها در اتحادیه اروپا»، مجله حقوقی دادگستری، د. ۸۸، ش. ۱۲۶، ۱۴۰۳، صص. ۱۶۵-۱۳۹
10.22106/jlj.2024.2000811.5268
۵. ساورایی، پرویز، «شناخت رمزارز و چالش‌های پیش‌روی نظام‌های حقوقی»، فصلنامه تحقیقات حقوقی، د. ۲۵، (ویژه‌نامه حقوق و فناوری)، ۱۴۰۱، صص. ۱۱۳-۱۴۲. 10.52547/jlr.2022.228506.2293
۶. عرفی، مسعود، مهدی عرفی و احمد پورابراهیم، «ارزیابی فرار مالیاتی از طریق داد و ستد رمزارزها در فقه و حقوق ایران»، پژوهش‌های حقوقی، انتشار آنلاین ۱۴۰۴. مقاله الکترونیکی
e231830.10.48300/jlr.2025.531958.2969

References:

Books

1. Dewey, Josias N., ed. **Blockchain & Cryptocurrency Regulation**. 7th ed. London: Global Legal Group, 2025.
2. Jeegers, Thomas, **Understanding Crypto Fundamentals: Value Investing in Cryptoassets and Management of Underlying Risks**, 1st ed., Berkeley, CA: Apress, 2023, p. 76.

Journal Articles and Book Chapters:

3. Ahmet Burçin Yereli, Işıl Fulya Orkunoğlu, "Cryptocurrencies and Taxation", *5th International Annual Meeting of Sosyoekonomi Society*, 2018. Available at: https://www.researchgate.net/publication/340210271_Cryptocurrencies_and_Taxation (Accessed: December 7, 2024).
4. Allahyari-Fard, Ali; Parvin, Khairallah, "Investigating the Regulation of Value Added Tax and Capital Gain Tax of Cryptocurrencies in the European Union", *The Judiciary Law Journal*, Vol. 88, No. 126, 2024, pp. 139–165. (in Persian)
5. Breuer, Almut. "Chapter 14: The challenges of DAC5: access to anti-money-laundering information by tax authorities - taxation is no crime fighting!". In *Exchange of Information in the EU*, (Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing, 2024). <https://doi.org/10.4337/9781035314560.00023/>
6. Claudio Cipollini, "DAC8 and Extraterritoriality: How to Enforce Compliance for non-EU Operators", *EC Tax Review*, Vol. 33, Issue 1 (2024), pp. 19-32. <https://doi.org/10.54648/ecta2024003/>
7. Dumitrescu, George Cornel, "Bitcoin: A Brief Analysis of the Advantages and Disadvantages," *Global Economic Observer*, Vol. 5, No. 2, 2017, pp. 63–71.
8. Lashkari, Bahareh, and Petr Musilek. "A Comprehensive Review of Blockchain Consensus Mechanisms." *IEEE Access*, vol. 9, 2021. pp. 43620-43652. DOI: 10.1109/ACCESS.2021.3065880
9. Li, Yannan, Guomin Yang, Willy Susilo, Yong Yu, Man Ho Au and Dongxi Liu, "Traceable Monero: Anonymous Cryptocurrency with Enhanced Accountability," *IEEE Transactions on Dependable and Secure Computing*, vol. 18, no. 2, 2021, pp. 679–691. DOI: 10.1109/TDSC.2019.2910058.
10. Miglietti, Cynthia, et al. "Bitcoin, Litecoin, and the Euro: An Annualized Volatility Analysis", *Studies in Economics and Finance*, vol. 37, no. 2, 2020, pp. 229–242. DOI: 10.1108/SEF-02-2019-0050.
11. Orfi, Masoud; , Mehdi, Orfi; Ahmad, Pour-Ebrahim, "Evaluating Tax Evasion through Cryptocurrency Transactions in Islamic Jurisprudence and

- Iranian Law”, *Legal Research Studies*, 2025, Electronic Article e231830. DOI: 10.48300/jlr.2025.531958.2969 (in Persian)
12. Rajabi, Abolghasem. *Virtual Currency: Legislation in Different Countries and Proposals for Iran*. Iranian Parliament Research Center. 2018. Available at: <https://www.sid.ir/paper/791284/fa#downloadbottom> (Accessed: October 21, 2024) (in Persian)
 13. Savarayi, Parviz, “Understanding Cryptocurrencies and the Challenges Facing Legal Systems”, *Quarterly Journal of Legal Research*, Vol. 25 (Special Issue on Law and Technology), 2023, pp. 113–142. DOI: 10. 52547/ jlr. 2022. 228506. 2293. (in Persian)
 14. Sheikh, Husnara, Rahima Meer Azmathullah and Faiza Rizwan, “Proof-of-Work vs. Proof-of-Stake: A Comparative Analysis and an Approach to Blockchain Consensus Mechanism,” *International Journal for Research in Applied Science & Engineering Technology*, Vol. 6, No. 12, 2018, pp. 786–791.
 15. Wahby, Riad S., Dan Boneh, Christopher Jeffrey, and Joseph Poon “An Airdrop that Preserves Recipient Privacy” In *Financial Cryptography and Data Security*, edited by Joseph Bonneau & Nadia Heninger, Lecture Notes in Computer Science, vol. 12059, Cham: Springer International Publishing, 2020, pp. 444–463. DOI: 10.1007/978-3-030-51280-4_24.
 16. Webb, Nick. “A Fork in the Blockchain: Income Tax and the Bitcoin/Bitcoin Cash Hard Fork.” *North Carolina Journal of Law & Technology*, vol. 19, no. 4, 2018. pp. 283–311. Available at: <https://scholarship.law.unc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1361&context=ncjolt> (Accessed: October 14, 2024).
 17. Zetsche, Dirk A., Annunziata, Filippo, Arner W., Douglas. Buckley, Ross P., “The Markets in Crypto-Assets Regulation (MICA) and the EU Digital Finance Strategy” (November 5, 2020). European Banking Institute Working Paper Series No. 2020/77, University of Luxembourg Law Working Paper Series No. 2020-018, University of Hong Kong Faculty of Law Research Paper No. 2020/059. Available at: SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3725395> or [http:// dx. doi. org/ 10.2139/ ssrn. 3725395/](http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3725395/)
 18. Zhang, Zongyang, Weihang Li, Haitao Liu, and Jianwei Liu. “A Refined Analysis of Zcash Anonymity.” *IEEE Access*, vol. 8, 2020, pp. 31845–31853, DOI: 10.1109/ACCESS.2020.2973291

Regulations

- 19.Code Général des Impôts (CGI). Available at:
https://www.legifrance.gouv.fr/codes/section_lc/LEGITEXT000006069577/LEGISCTA000006191580/#LEGISCTA000006191580 (Accessed: December 16, 2024).
- 20.Einzelfragen zur ertragsteuerrechtlichen Behandlung von virtuellen Währungen und von sonstigen Token, 2022/0493899. Available at:
https://www.bundesfinanzministerium.de/Content/DE/Pressemitteilungen/Finanzpolitik/2022/05/2022-05-09-einzelfragen-zur-ertragsteuerrechtlichen-behandlung-von-virtuellen-waehrungen-und-von-sonstigen-token-bmf-schreiben.pdf?__blob=publicationFile&v=1 (Accessed: December 17, 2024).
- 21.European Commission. 2022. Proposal for a Council Directive Amending Directive 2011/16/EU on Administrative Cooperation in the Field of Taxation. COM(2022) 707 final, 2022/0413 (CNS). Brussels, December 8, p. 8. Available at: https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/346cc4d6-ee00-456d-b67e-a01fa3a482ab_en?filename=COM_2022_707_1_EN_ACT_part1_v8.pdf (Accessed: December 10, 2024).
- 22.European Commission. *Proposal for a Council Directive Amending Directive 2011/16/EU on Administrative Cooperation in the Field of Taxation*. COM(2022) 707 final, 2022/0413 (CNS), pp. 33-34.
- 23.EU Taxation and Customs Union, DAC8: Directive on Administrative Cooperation (tax transparency for crypto-assets), Available at: <https://taxation-customs.ec.europa.eu/> (Accessed: December 4, 2024).
- 24.European Parliament resolution of 4 October 2022 on the impact of new technologies on taxation: crypto and blockchain (2021/2201(INI) T9-0335/2022. Available at: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0335_EN.html (Accessed: December 9, 2024).
- 25.HMRC internal manual Cryptoassets Manual, 21 August 2023. <https://www.gov.uk/hmrc-internal-manuals/cryptoassets-manual/crypto20000> (Accessed: December 14, 2024).
- 26.Ley 19/1991, de 6 de junio, del Impuesto sobre el Patrimonio, Artículo 30. Available at: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1991/BOE-A-1991-14392-consolidado.pdf> (Accessed: December 25, 2024).
- 27.Ley 35/2006, de 28 de noviembre, Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas (IRPF). Available at: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-20764-consolidado.pdf> (Accessed: December 23, 2024).

28. Ministerio de Justicia Publicaciones, Criminal Code (2016). Available at: https://www.mjusticia.gob.es/es/AreaTematica/DocumentacionPublicaciones/Documentos/Criminal_Code_2016.pdf (Accessed: December 25, 2024).

Tax Rates and Administrative Guidance of Various Countries

29. Agencia Tributaria, Compra y venta de monedas virtuales: tributación en el IRPF del inversor. Available at: <https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/ayuda/manuales-videos-folletos/manuales-practicos/irpf-2022/c11-ganancias-perdidas-patrimoniales/monedas-virtuales/compra-venta-monedas-virtuales-tributacion-inversor.html> (Accessed: December 24, 2024).
30. Austria Federal Ministry of Finance, Tax treatment of cryptocurrencies. Available at: <https://www.bmf.gv.at/en/topics/taxation/Tax-treatment-of-crypto-assets.html> (Accessed: December 23, 2024).
31. Bénéfices industriels et commerciaux (BIC) : régime réel d'imposition. <https://entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F32919> (Accessed: December 16, 2024).
32. Bulletin Officiel des Finances Publiques, 02/09/2019 : RPPM - Création d'un régime fiscal spécifique applicable aux cessions d'actifs numériques réalisées à titre occasionnel, directement ou indirectement, par les particuliers (loi n° 2018-1317 du 28 décembre 2018 de finances 2019. Available at: <https://bofip.impots.gouv.fr/bofip/11978-PGP.html/identifiant%3DACTU-2019-00174?> (Accessed: December 17, 2024).
33. Capital Gains Tax: what you pay it on, rates and allowances. <https://www.gov.uk/capital-gains-tax/rates> (Accessed: December 14, 2024).
34. Cabinet Approval No. 58144/T55637H dated August 4, 2019. (in Persian)
35. Central Bank of the Islamic Republic of Iran, *Policy and Regulatory Framework for Crypto-assets (Cryptocurrencies)*, 2024. (in Persian)
36. Declaración informativa sobre monedas virtuales situadas en el extranjero. Available at: <https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/procedimientoini/GI55.shtml> (Accessed: December 23, 2024).
37. Direct Taxes Act (1966, as amended in 2015). (in Persian)
38. Einkommensteuergesetz (EStG), § 32a Einkommensteuertarif. Available at: <https://www.gesetze-im-internet.de/estg/EStG.pdf> (Accessed: December 17, 2024).

39. Gewerbesteuer-gesetz - GewStG, § 1 Unbeschränkte Steuerpflicht. Available at: <https://www.gesetze-im-internet.de/gewstg/GewStG.pdf> (Accessed: December 22, 2024).
40. How Inheritance Tax works: thresholds, rules and allowances. <https://www.gov.uk/inheritance-tax> (Accessed: December 14, 2024).
41. Projet de loi de finances pour 2025, Article 14. Available at: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/17/textes/117b0324_projet-loi.pdf (Accessed: December 16, 2024).
42. Solidaritätszuschlaggesetz 1995 (SolzG 1995), § 4 Zuschlagsatz. Available at: https://www.gesetze-im-internet.de/solzg_1995/SolzG_1995.pdf (Accessed: December 17, 2024).
43. UK Capital Gains Tax allowances. <https://www.gov.uk/capital-gains-tax/allowances> (Accessed: December 14, 2024).
44. UK Income Tax rates and Personal Allowances. <https://www.gov.uk/income-tax-rates> (Accessed: December 14, 2024).
45. UK VAT rates for goods and services. <https://www.gov.uk/vat-rates#:~:text=VAT%20rates%20for%20goods%20and%20services&text=The%20standard%20rate%20of%20VAT,stamps%2C%20financial%20and%20property%20transactions>. (Accessed: December 14, 2024).
46. Tax Administration Training, Research and Planning Center, “Theoretical Foundations of Cryptocurrency Taxation: International Experiences and Emerging Challenges,” Research Deputy of the Iranian National Tax Administration, 2023, available at: https://taxresearch.ir/rdsm_report.php?slc_lang=fa&sid=1&mod=report_profile&rep_id=339&rds_id (last visited 25/02/2026) (in Persian).

Websites

47. Namtoto, Haraši. “Myth, Machinery and Cryptocoin Avarice.” Wizzion, 2013. Available at: <https://wizzion.com/data/80.cryptocoin-avarice.pdf> (Accessed: October 13, 2024).
48. Post, Dennis and Claudio Cipollini, “The DAC8 Proposal and the Future of Crypto-Asset Reporting: Some Preliminary Thoughts,” Kluwer International Tax Blog, January 9, 2023. Available at: <https://kluwertaxblog.com/2023/01/09/the-dac8-proposal-and-the-future-of-crypto-asset-reporting-some-preliminary-thoughts/> (Accessed: October, 15 2025).

Taxation of Cryptocurrencies: A Comparative Study of Iran and Europe

Navid Rahbar*

Mohammadreza Afshari**

Received: 2025.12.27 Revised: 2026.02.25 Accepted: 2026.06.28

Abstract

With the ever-increasing expansion of cryptocurrency activities in the fields of trading, investment, mining, and payment, the taxation of these digital assets has become one of the fundamental challenges of fiscal policymaking at the global level. The decentralized nature of cryptocurrencies, the relative anonymity of transactions, and the possibility of rapid cross-border transfers have cast doubt on the effectiveness of traditional tax systems. While many countries, particularly in Europe, have taken steps to develop specific tax frameworks for cryptocurrencies, the legal and tax status of these assets in Iran remains subject to serious ambiguity. A comparative examination of the tax systems of European countries such as Germany, France, Spain, and the United Kingdom shows that cryptocurrencies are generally recognized as financial assets and are subject to income tax or capital gains tax, although differences exist in their methods of implementation. These include the exemption for long-term holding in Germany and the imposition of tax only at the time of conversion into fiat currency in France and Spain. Furthermore, the European Union's DAC8 framework reflects an effort to standardize reporting and reduce tax evasion. In contrast, cryptocurrency taxation in Iran lacks an independent and transparent legal basis and is mainly applied within the general framework of the Direct Taxation Act and through the monitoring of bank transactions. Circulars and regulations issued by supervisory authorities, particularly the Central Bank, are primarily aimed at regulating exchanges and preventing financial crimes rather than establishing a coherent tax system. This legal gap has resulted in increased opacity, intensified tax evasion, and reduced investment security. The present article proposes that Iran, by drawing on European experiences, should develop a specific and transparent framework for the taxation of cryptocurrencies.

Keywords:

Cryptocurrency, Capital Gains Tax, Tax Reporting, Tax Evasion, Tax Policy.

* Assistant Professor, Faculty of Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. Corresponding Author's email: n_rahbar@sbu.ac.ir.

** LL.M. Graduate, Faculty of Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.